

Det har varit ett år fyllt av jubileer i Finland

Text: Jeanette Björkqvist

I den officiella världen:

År 2008 och 2009 är fyllda av program kring Finlands separation från Sverige för 200 år sedan. I år har också Svenska Finlands folkting fått fira "Svenska dagen 100 år".

I skuggan av de offentliga händelserna plockar vi nordister förstås gärna fram behovet av enighet i nordisk politik och utöver det ryms förstås lite kärleksfulla skämt kring olikheterna mellan våra folk.

De senaste årens många företagsfusioner erbjuder goda klichésmil där svenskarna halvskrämt kan förundra sig över den finländska företagsledarens rättframma och i svenska ögon sett något odemokratiska beslutsstilen, även känd som "Management by perkele". Finländarna kan småfnissa åt den svenska företagsledarens oändliga förankringar och i finländska ögon sett något överdemokratiska beslutsstilen, även känd som "Management by talking".

De flesta som jobbat över gränserna kan sedan vara överens om att det är annorlunda att arbeta i broderlandet hur mycket klichéerna än är tillspetsade.

Så skrattar vi återigen tillsammans, klappar om varandra och minns hur vi ändå är ett brödrafolk i Norden, hur vår historia är sammanbunden och hur starka inte minst de ekonomiska banden mellan våra länder är.

I den vardagliga världen:

Tack vare historien är Finland enligt grundlagen ett officiellt tvåspråkigt land. Eller som folktinget tutade ut inför 100-års jubileet: Två språk – ett land.

Det betyder att finska elever

lär sig svenska i skolan och finlandssvenska elever lär sig finska. Det betyder att gatuskyltarna på tvåspråkiga orter är på båda språken. Det betyder att de ungefär 300 000 finlandssvenskarna har rätt till det mesta på modersmålet – utbildning, media, vård, service ...

Det borde också betyda att Finland på många plan skulle vara ett intressant arbets-/studieland för svenskar och Sverige vice versa för finländare.

Så är det inte

Den gemene svensken har i allmänhet svårt att förstå varför det (åtminstone teoretiskt) är möjligt att klara sig på svenska i Finland, särskilt om du tar dig utanför den alltmer enspråkigt finska huvudstadsregionen. Tvärtom är rikssvenskens okunskap om det svenska i Finland ibland rentav häpnadsväckande.

Den finska eleven har minst lika svårt att förstå varför han eller hon ska lära sig svenska i skolan. Tvärtom är debatten kring den numera etablerade termen "tvångssvenskan" och finlandssvenskarna stundvis så hätsk att den nuddar vid lagbrott, samtidigt som antalet finska elever som väljer att skriva svenska i studentexamen rasat med en tredjedel under de fyra år det varit ett valfritt ämne.

Svenska folkpartiet kämpar i ett alltmer oförstående klimat, samtidigt som det svenska i Finland krymper och med det en av de starkaste banden med övriga Norden.

Ungdomarna i Nordiska rådet har redan meddelat att de vill tala engelska på möten. Samma idéer har förts fram i andra nordiska organ. I de fusionerade

svensk-finländska företagen är det inte alls ovanligt att arbets-språket blir engelska oberoende av om det är "talking" eller "perkele" management.

De som varit med länge säger att samarbetet mellan Sverige och Finland ännu på 50-70-talet levde och var gott. Det är knappast hela sanningen, med tanke på den massiva finländska arbetskraftsflykt som då gick västerut.

Men mer än 30 år senare har mycket hänt.

I relationerna har samarbetet tätats på högre och officiellare plan. Men retoriken är så trög att den inte flyter neråt. Finnen förstår inte svensken, svensken förstår inte finnen.

I drömvärlden:

Inför nästa års final i 200-års jubileet kunde en kanske naiv förhoppning vara att de som ännu tror på utbyte grannländerna emellan arbetar med att undervisa sina okunnigare vänner om värdet av ett nordiskt språk, behovet av att arbeta på olika sätt över gränserna och att hålla ihop – trots att det ena landet mest talar finska, det andra mest svenska. Tillsammans talar vi ändå minoritetsspråk som vi med stolthet ska värna om i ett växande EU.

Jeanette Björkqvist är reporter på Hufvudstadsbladet, Svenska Dagbladets medarbetare i Helsingfors och radiopratarare på Yle Radio Vegas program Eftersnack